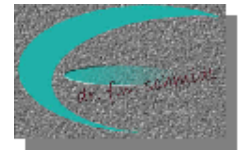

Histo-visie

Naar de Berbice

Inleiding

In het huidige Brits Guyana ligt aan de Corantijn, de rivier die de grens met Suriname vormt - Berbice. Ooit was het een patroonskolonie van het Zeeuwse geslacht Van Perre. Begin achttiende eeuw was De Republiek in oorlog met Frankrijk. Een oorlog die pas in 1715 met het sluiten van de Vrede van Utrecht ten einde kwam. Drie jaar eerder plunderden Franse kapers in 1712 de kolonie. De eigenaars kwamen daardoor in grote financiële problemen. De schuldeisers - een groep Amsterdamse kooplieden - kwamen op deze wijze in bezit ervan. Zij richtten in 1720 de Sociëteit van Berbice op. Ook de W.I.C. wierp zich echter als eigenaar op. Na jarenlang touwtrekken kwam er een overeenkomst. De Sociëteit mocht voor een jaarlijks bedrag van 600 gulden en de verplichting om alleen slaven van de W.I.C. te betrekken, het beheer van de kolonie op zich nemen. De eerste gouverneur was Bernardus Waterham.

Familie Waterham

Al eerder hebben we over deze regentenfamilie geschreven. Welke relatie had deze Bernardus nu met dit geslacht. Zijn overgrootvader was de in 1634 geboren Hendricus Waterham. Hij had een juridische opleiding genoten en was gerichtschrijver. Hij huwde met Geertruit Helenius. Uit dit huwelijk werd eind 1661 de naar zijn grootvader vernoemde, Lubbertus geboren. Ook hij volgde een rechtenstudie en promoveerde in 1683 te Utrecht. In september 1688 trouwde hij met Geertruit Vollehove, de weduwe van de voormalige burgemeester en procureur Rudolph van Calsbeecq. Rudolph zelf was daarvoor weer gehuwd geweest met de weduwe van Johannes Waterham, een oom van Lubbertus. Geertruit bracht uit haar vorig huwelijk haar zoon Hendrik Jan van Calsbeecq mee. Uit haar nieuwe relatie werd een achttal kinderen geboren waaronder Bernardus. Hij zag begin 1694 het levenslicht. Zijn

vier jaar oudere broer was Hendrik. Hij woonde in Amsterdam en fungeerde als geldschietter van Bernardus. Hendrik had waarschijnlijk banden met het W.I.C. Hij overleed in 1747 en werd in de Nieuwe Kerk begraven. Bernardus doorbrak de familietraditie. Hij ging niet studeren, maar werd militair. We zien hem terug als vaandrig in het regiment van graaf Van Schamberg-Lippe. Hij trouwde nadat ze eerst in Hasselt in ondertrouw waren gegaan in 1731 te Burgwerd met Jacoba Maria Grevenstein. Het huwelijk werd ingezegend door Hendricus, de broer van de bruid. De familie Grevenstein was in Hasselt niet geheel onbekend, want ene Hendricus Grevenstein was van 1684 tot 1728 predikant in Hasselt geweest. Bernardus werd in 1733 - waarschijnlijk op voorpraak van zijn broer Hendrik, de eerste gouverneur van Berbice. Men meende in deze voormalige militair een krachtige bestuurder gevonden te hebben.

Bronnen:

Men moet zich van deze voormalige kolonie geen al te grote voorstelling maken. In 1762 - en toen was de bloeitijd al aan de gang - kende Berbice een bevolking van 4.423 zielen, 346 daarvan waren blank, 244 van Indiaanse afkomst en 3.844 waren uit Afrika afkomstige slaven.

Het traktement was niet gering. Hij ontving per jaar 1.500 gulden en daarnaast nog een aantal emolumenten. Anno 2006 spreken we over een salaris van één tot anderhalve ton. Blijkbaar was de rechtsorde nogal zoek, want zijn eerste opdracht was om de orde en de rechtspraak te herstellen.

Twee jaar na zijn aankomst begon zich enige groei af te tekenen. Telde in 1733 de kolonie nog maar 12 plantages in 1735 waren dat er 113 geworden. Daarbij ging het met name om producten als koffie, suiker, cacao en katoen. Bernardus profiteerde mee, want vijf procent van de opbrengst mocht hij als commissie in de zak steken.

In 1735 voegde zijn zus Elizabeth zich bij hem. In zijn persoonlijk leven verliep het een en ander minder voorspoedig. Bernardus was lompe en bruto. Dat was hij tegenover zijn ambtenaren maar ook ten opzichte van zijn vrouw. Hij schuwde geweld niet. Zo sloeg en stompte hij zijn echtgenoot.

In 1735 trok zij zich met hun enige kind Lubbert

terug op de plantage "De Peereboom". In 1738 vroeg zij een scheiding aan. Iets wat in die tijd zeer ongebruikelijk was. In 1740 werd het huwelijk officieel ontbonden. In datzelfde jaar kreeg Bernardus zijn ontslag. Zijn brute optreden en zijn geringe prestaties werden daarvoor als redenen aangevoerd. Bernardus keerde met zijn zoon Lubbert terug naar de Republiek.

Hij woonde daarna samen met zijn zuster in het tweede kwartier aan de oostkant aan het eind van de Hoogstraat. Zijn voormalige echtgenoot was toen al overleden. Haar zaken werden waargenomen door burgemeester Grevenstein. Niet duidelijk is in welke familierelatie hij tot Jacoba Maria stond. In mei 1753 overleed op 59-jarige leeftijd Bernardus. Uit het kohier der 1000ste penning komt niet naar voren dat hij als een vermogend man is gestorven. Zijn zoon Lubbert was inmiddels naar Zwolle vertrokken. Daar woonde hij in de Dieselstraat. Hij huwde met Eva Ramhorst die dan inmiddels al 51 jaar is. Zij sterft in 1781. Een jaar later hertrouwt hij met de 28-jarige Elisabeth Ekker. Het eerste huwelijk was waarschijnlijk een verstandshuwelijk. Een verbinde om de financiën en het aanzien weer op peil te krijgen. Lubbertus was toen al procureur en bewaarder van Mastenbroek. Een functie die hij op voor-

spraak van de stadhouder verwierf, daar hij tot diens cliëntèle behoorde. Dat bleek ook nog eens in 1787 toen hij in juli in Deventer werd aangehouden met een geheime brief op zak. In dit door de

orangistische stadssecretaris van Hasselt opgesteld schrijven werd aan Baron van Heeckeren tot Zuiderras om gewapende hulp gevraagd. Hasselt was toen door patriotten ingesloten. Zij eisten van de stad een minder orangistische houding. Onder toezicht van een bode mocht Lubbert op 5 juli naar Hasselt terugkeren om zijn vrouw en kinderen te halen en zijn bezittingen veilig te stellen. Inmiddels was Lubbert opgeklommen tot verwalter van de Hoogschout. In 1802 overleed hij op zeventigjarige leeftijd. Op 10 december van dat jaar werd hij in Hasselt begraven.

Zijn zoon Bernhard keerde nog een keer naar Berbice terug. Met achterlating in Hasselt van zijn ook in Berbice geboren vrouw en zijn nog ongeboort kind vertrok hij in 1820 om kort daarna in Berbice op Fort William Frederick te sterven.

Bronnen:

Meer over de historie van Hasselt weten of zien

www.schmidtplanet.info